
Abstrakt

Tato dizertační práce je zaměřena na výzkum role symbolů a zejména grafické symboliky (znaky, loga) v procesu formování regionu a regionálních identit v kontextu teorie institucionalizace regionu Anssi Paasiho. Zároveň diskutuje využití symbolů v rozvoji regionů různých měřítek. Obecná východiska výzkumu symbolů v procesu formování regionu založená na rešerši literatury ověřuje na příkladu analýzy symbolů a symboliky Libereckého kraje a způsobu jejich využívání v rámci různorodých regionálních institucí. Liberecký kraj je vhodným zájmovým územím, protože jde o nově konstituovaný region (po roce 2000), je již plně institucionalizovaný, z hlediska přírodního a kulturního dědictví je velmi heterogenní, na jeho území se vyskytují kontinuálně osídlené (tradiční, „české“) oblasti i diskontinuálně vyvíjející se oblasti (dosídlené po odsunu českých Němců po druhé světové válce).

V první části se práce věnuje proměnám regionální geografie. Stručně představuje, jak tato vědní disciplína reagovala na paradigmatické změny, jak se vyvinula v „novou“ regionální geografii. Diskutuje koncept regionu jako sociálního konstruktů. Po ukotvení stěžejního pojmu výzkumu, konstruktivisticky chápaného regionu, následuje stanovení cílů k dosažení zodpovězení otázky, jakou roli hrají symboly a symbolika v procesu formování regionu a regionálních identit. Konceptualizaci obecných východisek výzkumu, získaných především na základě literární rešerše, se věnuje druhá kapitola. Definuje a diskutuje základní pojmy a kategorie, s nimiž (nejen) regionální geografie pracuje (institucionalizace regionu, regionální identita, image regionu, brand regionu). Zaměřuje se také na definici a klasifikaci regionálních symbolů, jejich zdrojů, typů a forem i způsobů jejich vnímání. Postihuje též jejich funkce v procesu institucionalizace regionu, při budování jeho image i v regionálním rozvoji. Na základě obecných východisek jsou ve třetí kapitole definovány dílčí výzkumné otázky. Čtvrtá, metodologická, kapitola představuje zvolené metody výzkumu. Každou z nich prezentuje v kontextu dílčích cílů a stanovených výzkumných otázek a následně tyto metody konkretizuje na základě příkladů z empirické části výzkumu.

Druhou část práce tvoří soubor čtyř publikovaných studií zabývajících se sledovanou problematikou role symbolů v obecné i konkrétní výzkumné rovině (Region jako koncept: tradiční a konstruktivistické chápání, Význam symbolů v procesu formování regionu, Symboly a identita regionu: kvantitativní analýza vnímání symboliky regionu, Využití a vnímání obecních znaků aktéry místního rozvoje).

Výzkumy prováděné v rámci dizertační práce prokázaly, že význam regionální symboliky v procesu formování regionů a regionálních identit je nezanedbatelný. V obecné

.....

rovině práce přispívá k zaplnění „bílého“ místa výzkumu role symbolů ve výše zmíněných procesech. V empirické rovině však dokazuje, že symboly jako nástroj pro budování regionů i jejich identit jsou podceňovány či často nejsou plně využívány. V závěrečné kapitole jsou nastíněny některé další náměty a metody dalšího výzkumu role regionálních symbolů a symboliky i využití jejich potenciálu v rozvoji regionu. Důraz je kladen především na identifikační, prezentační a reprezentační funkci symbolů, jejich emotivní náboj a schopnost zvýraznit typické i specifické prvky regionu, jež mají vliv na proměny regionální identity i image regionu, a to na všech jeho řádovostně-měřítkových úrovních.

KLÍČOVÁ SLOVA: nová regionální geografie – region – institucionalizace regionu – symbolický tvar regionu – regionální identita – regionální rozvoj – symbol – regionální symbol – grafické symboly – znak – logo – Liberecký kraj